

MEGYEI KÖNYVTÁRANK MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÓ RÉSZLEGEI

1961/62-ben a Művelődésügyi Minisztérium Könyvtár-osztálya kísérletképpen műszaki-mezőgazdasági tájékoztató részlegeket szervezett négy megyei könyvtárban (Baranya, Borsod, Győr, Veszprém). 1963 tavaszán a KMK és az OMKDK munkatársai felmérték e tájékoztató részlegek eddigi munkáját. A felmérés eredményeiről az alábbiakban számolunk be:

Szervezet. A szakkönyvtári részlegek mind a négy könyvtárban a tájékoztatási-bibliográfiai csoport keretében alakultak meg. A csoportok teljes létszáma 3-5 fő, ehhez Győr és Baranya megyékben tiszteletdíjas, illetve társadalmi munkás külső erők is járulnak. A munkatársak többségükben egyetemi végzettséggel rendelkeznek, mérnöki képzése azonban csak két főnek, agrármérnöki képzése egy főnek van (Borsodban az agrármérnök helye betöltetlen). Műszaki és mezőgazdasági tájékoztatási munkatársak száma összesen: 9.

Kézikönyvtár és folyóiratállomány. A tájékoztatási csoport kézikönyvtárát Borsod megye kivételével mindenütt felállították. Győrben 120, Baranyában 435, Borsodban 348 féle műszaki, mezőgazdasági, illetve természettudományos folyóirat jár a tájékoztató részlegnek, köztük nagyszámu devizaigényes folyóirat is. Igen szegényes viszont a Komárom megyei könyvtár folyóiratállománya (mintegy 55 féleség, köztük csak 2-3 devizaigényes).

A részlegek munkája. Mivel a műszaki részlegek munkájukat a tájékoztatási-bibliográfiai csoport keretében végzik, magának a csoportnak a munkájában nem a szakjellegű tájékoztatás dominál. Az 1960-ban, illetve 1962-ben kiadott útmutatók irányelveit általaiban csak részlegesen valósították meg. Mindegyik megyei könyvtár más és más módokat keresett a műszaki részleg munkájának kifejlesztésére. Általánosságban jellemző az utkeresés és tapogatózás: a könyvtárak ismerkedése a szokatlan jellegű feladattal.

Mind a műszaki, mind a mezőgazdasági területen viszonylag a tájékoztatási tevékenység kapott a legkevesebb súlyt. Nyilvánvalóan hosszabb időre van szükség ahhoz, hogy a tájékoztatás iránti igényt felkeltsék és tudatosítsák szolgáltatásaik meglétét. Ezért munkájuknak ebben az első szakaszában a bibliográfiai, módszertani és propagandamunka került előtérbe.

Bibliográfiákat valamennyi könyvtár adott ki (a bibliográfiai termés

nagyobb része nem szakjellegű), részben nagyobb terjedelmű, részben pedig röplapbibliográfiákat. A témabibliográfiák közül talán a konkrét előadásokhoz, vagy tanfolyamokhoz kapcsolódókat tekinthetjük a leghasznosabbaknak (a Borsod megyei könyvtárnak a TIT előadásokhoz, illetve mezőgazdasági előadásokhoz készített bibliográfiái, a Komárom megyei könyvtárnak a vegyipari munkásakadémia előadásaihoz készített bibliográfiája). A nagyobb terjedelmű témabibliográfiáknál valószínűleg hasznosabbak a különféle ajánló katalógusok (Komárom megyei könyvtár műszaki kézikönyvtári állományának katalógusa, mezőgazdasági és helytörténeti anyagának katalógusa, Baranya megyében mezőgazdasági anyag katalógusa, a miskolci megyei könyvtár folyóiratkatalógusa), továbbá a szakjellegű gyarapodási jegyzékek (Komárom megyei könyvtár, negyedévenként, annotálva; Borsod megyei könyvtár 1961. évi gyarapodása).

Az elképzelések legérdekesebb választékát a módszertani jellegű munka nyújtja. Győr és Komárom megyében igen nagy gondot fordítanak a közművelődési hálózat szakkönyvállományának gyarapítására, illetve helyes kialakítására. Győrott külön úrlapon hívják fel a községi könyvtárak figyelmét a fontosnak tartott szakkönyvek beszerzésére és szükség esetén a megrendelésbe is beavatkoznak. Komárom megyében a munkatársak eddig 14 községi könyvtár szakkönyvállományát megvizsgálták és elemezték, kivonási és pótlási javaslatokat tettek.

Miskolc - különleges adottságainak megfelelően: műszaki egyetemi könyvtár van a városban, továbbá 3 jelentős szakkönyvtárral rendelkező nagyüzem a megyében - elsősorban ezekkel a szakkönyvtárakkal való kooperációra törekedett. Az egyetemi könyvtárral közös kiadványban tárták fel a megyében rendelkezésre álló könyvtári szolgáltatásokat, a megyei könyvtárban megyei folyóirat KC-t állítottak fel, s ennek alapján az 1964-re szóló devizaigényes folyóirat megrendeléseket az 5 nagy könyvtár már koordinálja. Az idén az egyetemi könyvtár már nyilvántartja a közreműködők devizaigényes könyvrendeléseit, s a lehetőség szerint ezeket is igyekeznek koordinálni. Az 5 könyvtár már megállapodott a gyűjtőkori megosztás alapelveiben, s kölcsönös kötelezettséget vállaltak mindenfajta dokumentum könyvtárközi kölcsönzésére, amelynek központja a megyei könyvtár. Megyei folyóirat KC-t létesített a pécsi könyvtár is.

A pécsi és győri könyvtár a termelőüzemekkel igyekezett intenzívebb kapcsolatot létesíteni. Pécsen felmérték a megye műszaki könyvtárainak helyzetét. Különös súlyt helyeztek a tanácsai vállalatok és tsz-ek támogatására, amelyeknek a legtöbb esetben nincs is szakkönyvtáruk. 25 tsz-szel és 20 ipari üzemmel szerződést kötöttek, amelynek keretében a réazleg szolgáltatásait és

a postai kölcsönzést biztosítja. Győrött kartotéknyilvántartást fektettek fel a megye üzemeiről, amelyen a könyvtárral való kapcsolataikat (könyvtári kölcsönzés, látogatások) regisztrálják. A gyengébb könyvtárral rendelkező üzemek dolgozói (főmérnök, ujitási előadó, szocialista brigádtagok) részére eddig 5 csoportos látogatást szerveztek, amelynek során ismertették szolgáltatásaikat és igénykutatást végeztek.

A propagandamunkában használt eszközök változatosak voltak. Miskolcon egyhetes műszaki könyvkiállítást rendeztek, Pécsen az öntözéses gazdálkodásról rendeztek kiállítást. Győrött a város több forgalmas pontján állandó kirakat kiállításokat tartanak fenn. Komárom megyében a megyei lapban, Győrben az üzemi lapokban helyeznek el közleményeket. Tatabányán összeállították a megyében dolgozó szakemberek névjegyzékét. Miskolcon ugyanezt peremlyukasztásos kártyákon tervezik megoldani.

A tájékoztatás és irodalomkutatás terén az eredmények vegyesek. Miskolcon 1962-ben mindössze 26 szakjellegű referenz-kérdést válaszoltak meg, illetve állítottak össze hozzá irodalmat. Tatabányán referenznaplót nem vezetnek, a tudakozó lapok tanulsága szerint a kérdések tulnyomó része nem műszaki jellegű. Győrött viszont csak 1963-ban 81 szakkérdést válaszoltak meg és 7 irodalomkutatást végeztek, amelyből 2 volt műszaki tárgyú és amelyben a bibliográfián kívül rövid egyéb tájékoztatást is nyújtottak (adatok, meghatározások stb.). Pécsen 1962 áprilisától 68 kérdést válaszoltak meg, részben külső szakemberek bevonásával, az irodalomkutatási kéréseket viszont általában az illetékes szakkönyvtárhoz továbbították.

Tatabányán a műszaki és mezőgazdasági előadó a hét egy-egy napján olvasószolgálati ügyeletet tart, ez a módszer azonban nem megfelelő, mert a kérdések tulnyomó részéhez nincs szükség szakismeretekre, azokat az általános olvasószolgálatot végzők sokszor könnyebben el tudnák intézni, így a szakember nincs kihasználva. Miskolcon a referenzkérdéseket a tájékoztatási csoport felveszi és az érdeklődőt értesítik a válaszról. Győrött tiszteletdíjas külső szakemberek hetenként egyszer meghatározott időpontban szakreferenz-ügyeletet tartanak. (Szilágyi Tibor)